

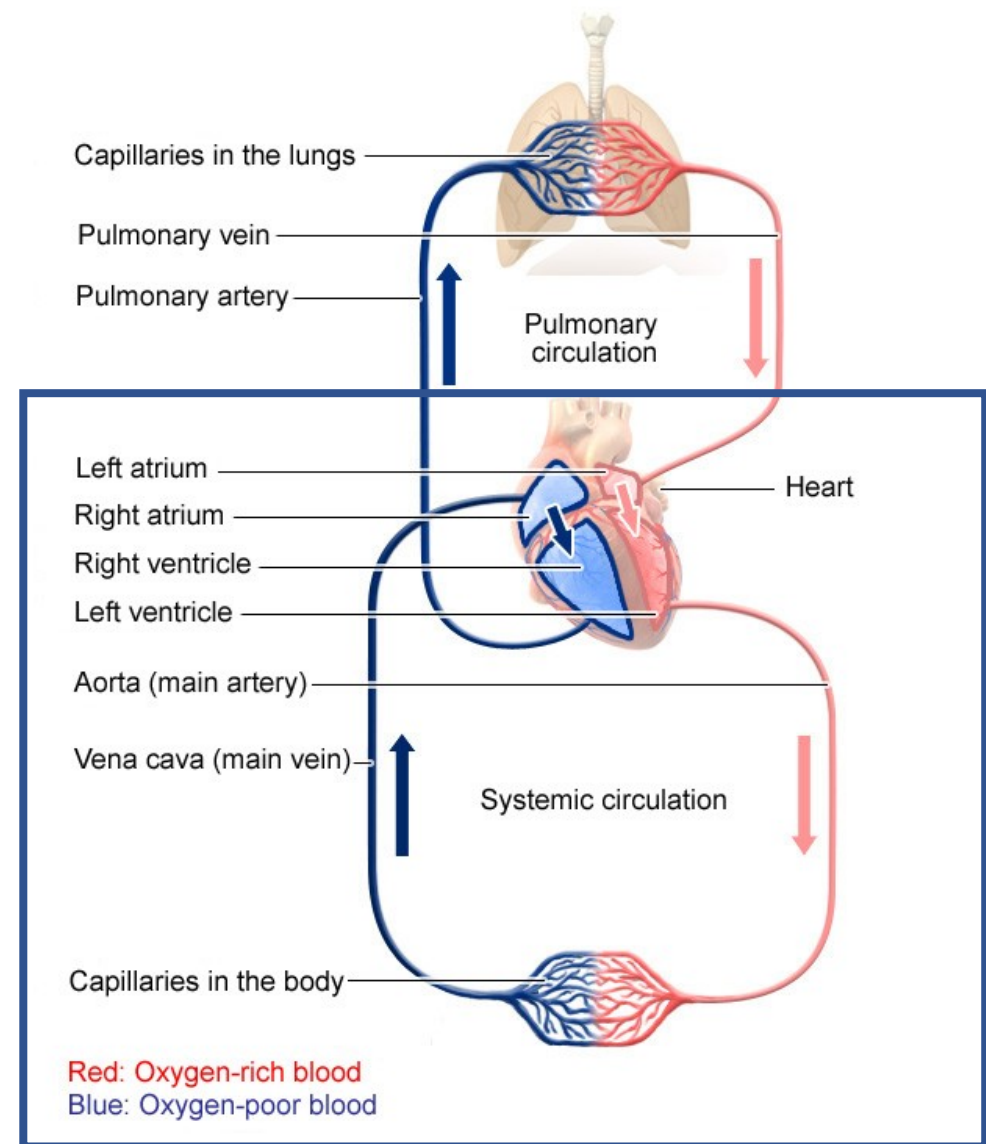

Sydän ja verenkierto

23.1.2024

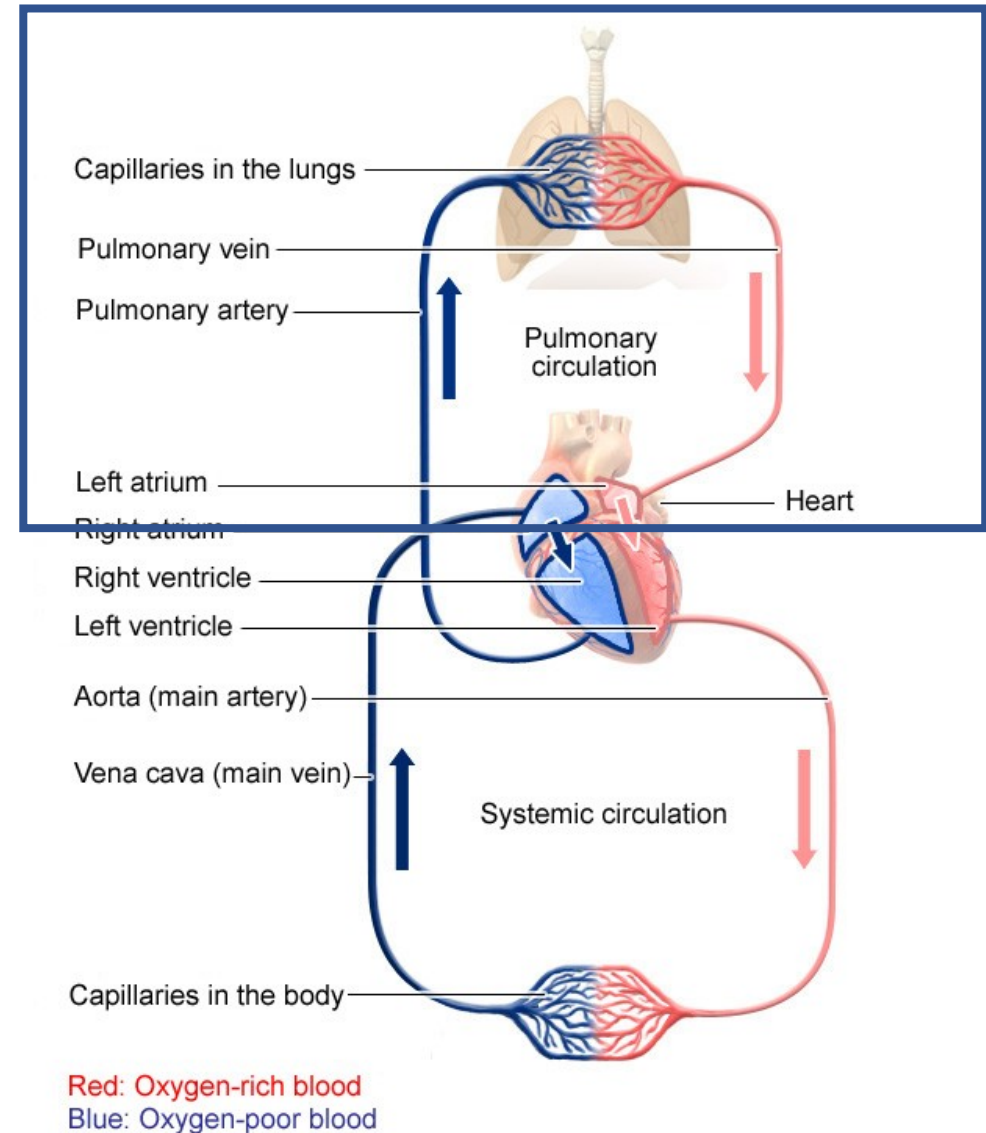
Verenkiertojärjestelmä

- Sydän ja verisuonet
- *Iso verenkierto*
  - Alkaa sydämen vasemmasta kammiosta
  - Kuljettaa verta valtimoita pitkin kaikkialle elimistöön
  - Isot → pienet valtimot → hiussuonet → laskimot takaisin sydämen oikeaan eteiseen

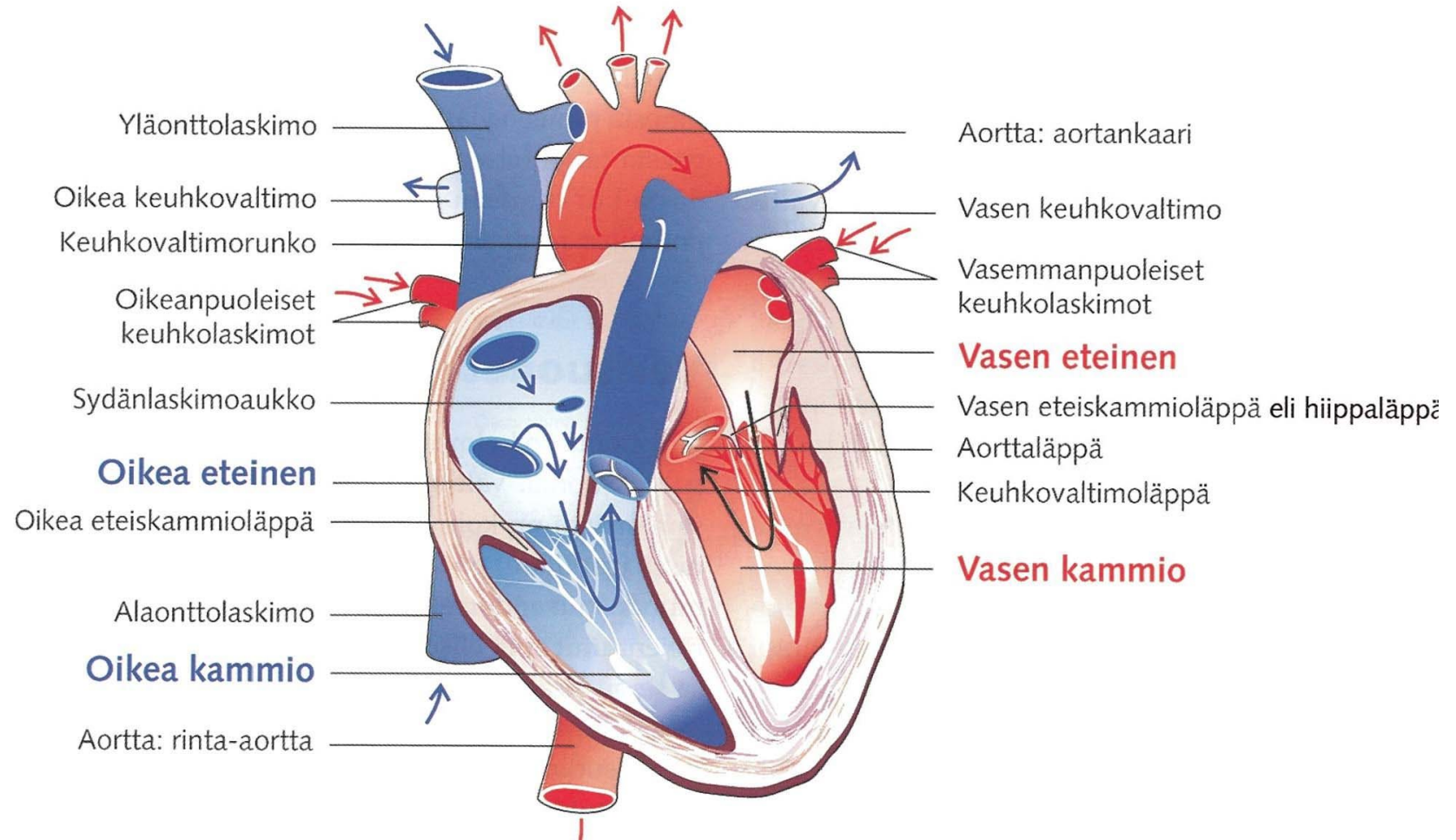

Verenkiertojärjestelmä

- *Pieni verenkierto*
  - Keuhkoverenkierto
  - Lähtee sydämen oikeasta kammiosta keuhkoihin
- Isot → pienet keuhkovaltimot → hiussuonet → keuhkolaskimot takaisin sydämen vasempaan eteiseen

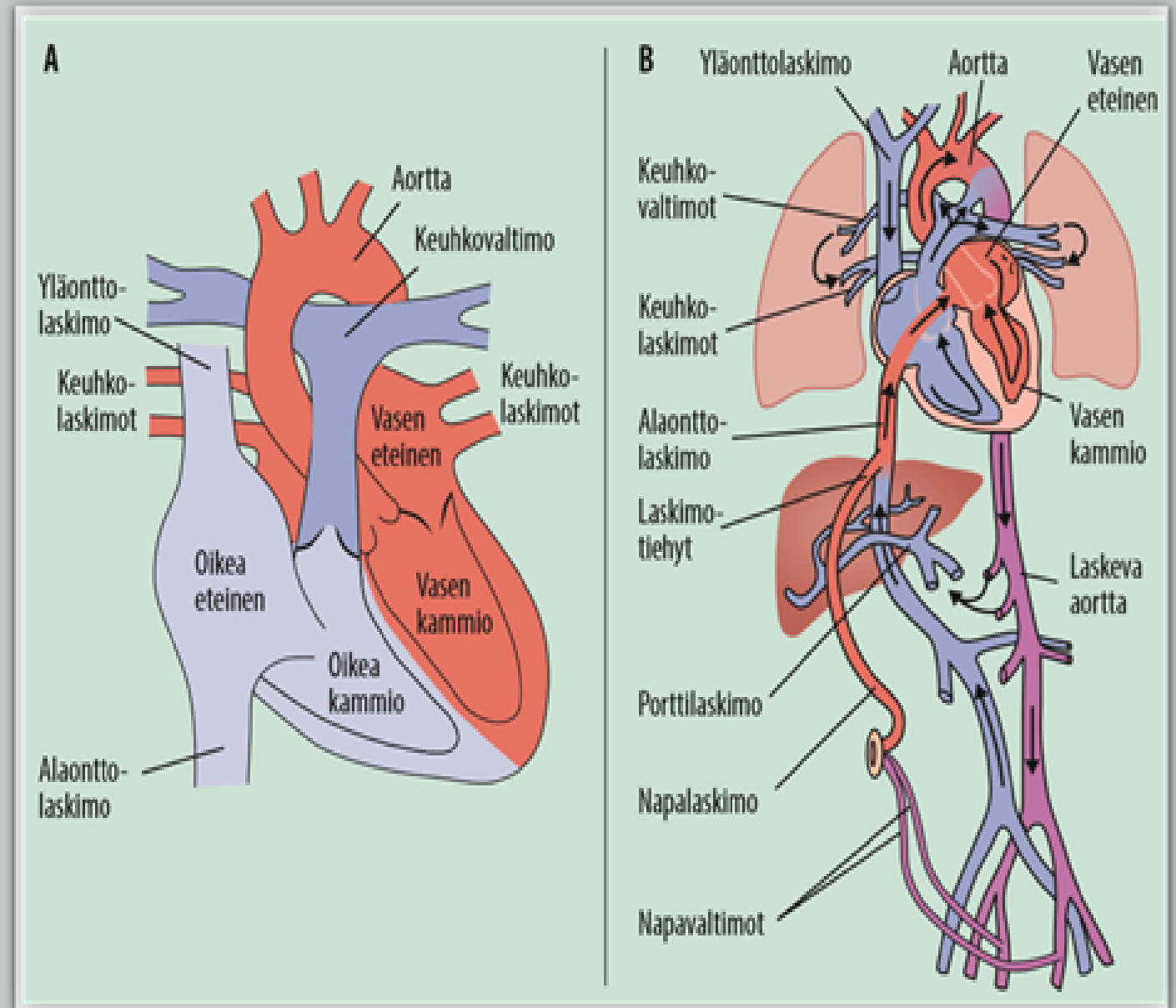

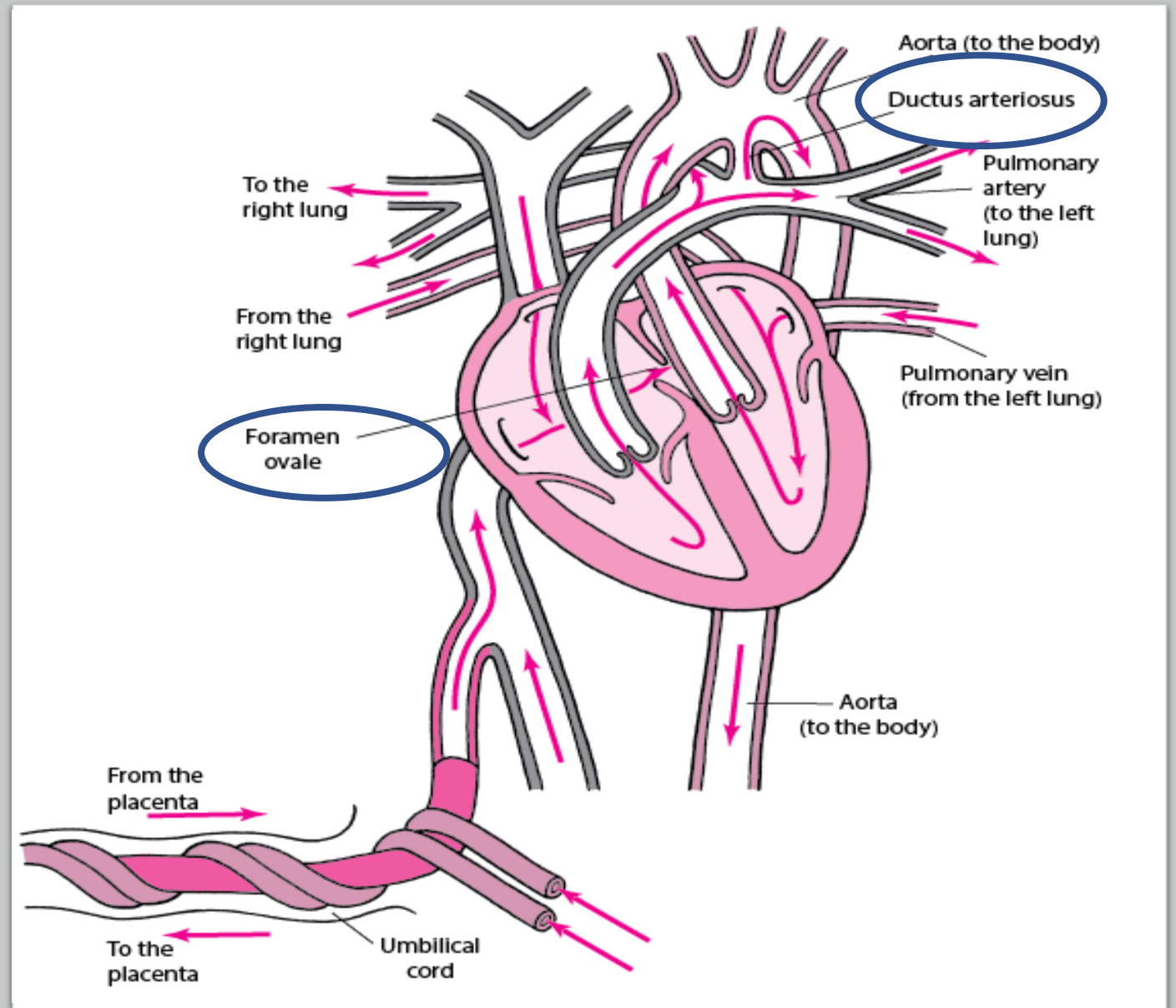
- Veri kiertää koko ajan samaan suuntaan
- Keskeisiä rakenteita: oikea ja vasen eteinen, oikea ja vasen kammio, ylä- ja alaonttoaskimo, keuhkovaltimorunko, keuhkolaskimot, aortta

Sikiön verenkierto

- Sikiön keuhkoissa kiertää vain vähän verta (n. 10%)
- Vasen kammio huolehtii sydämen, aivojen ja ylävartalon verenkierrosta ja oikea kammio keuhkojen, alavartalon ja istukan verenkierrosta
- valtimotiehyt (ductus arteriosus) ja sydämen eteisen välisenässä oleva soikea aukko (foramen ovale)

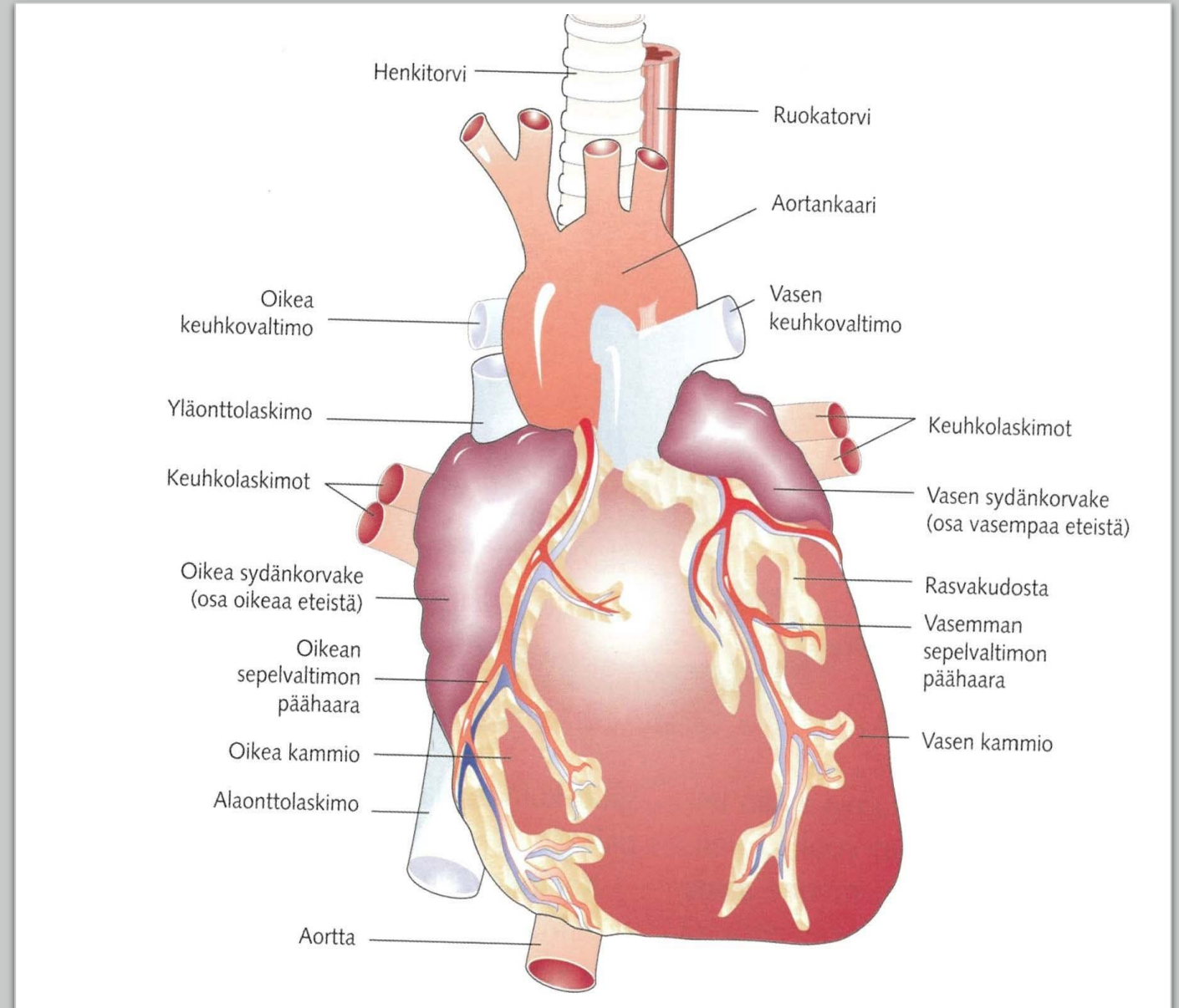

<https://www.msdmanuals.com/professional/pediatrics/perinatal-physiology/perinatal-physiology>

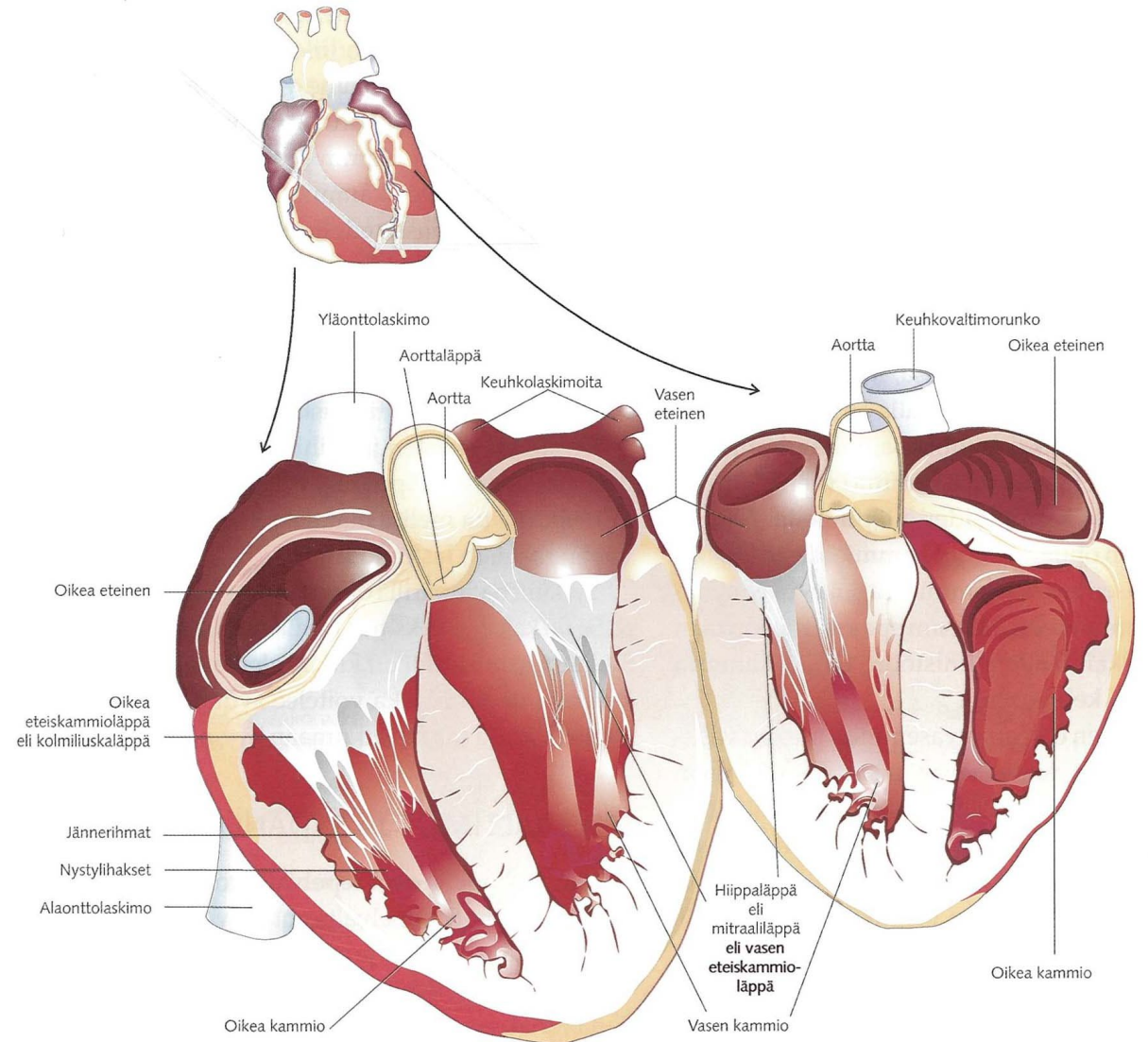
Sydämen rakenne

- Ontto lihas, joka painaa aikuisella n. 300-350 g
- Kaksi eteistä (atrium) ja kaksi kammiota (ventriculus)
- Väliseinä oikean ja sydämen välissä
  - Huom. sikiön verenkierto

Sydämen läpät

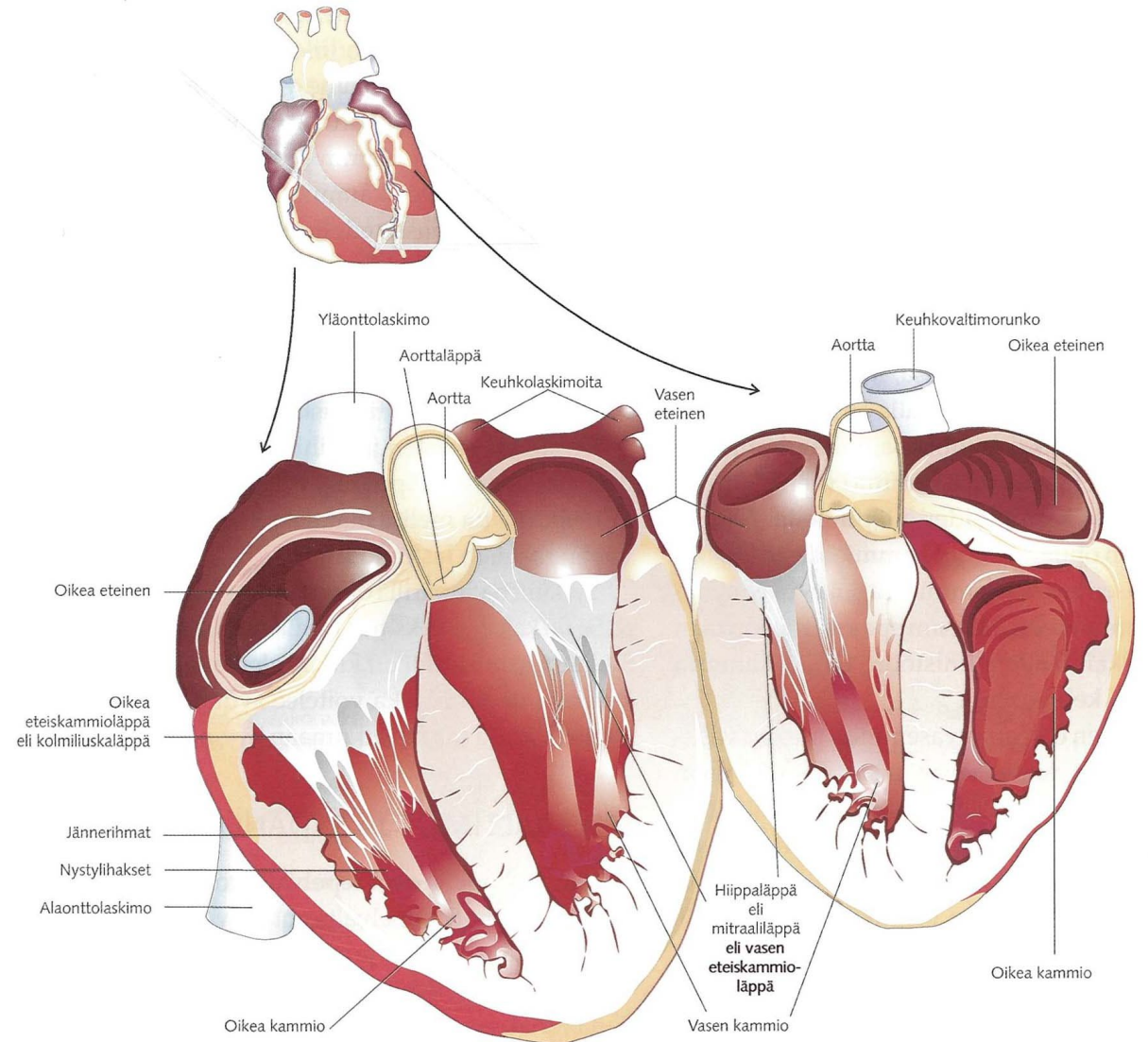
- Sydämen seinämä 3-kerroksinen:
Sisäkalvo (endocardium)
Sydänlihas (myocardium)
Ulkokalvo (epicardium)
- Sydänpussi (pericardium)
- Läppärakenteet muodostuvat sisäkalvosta

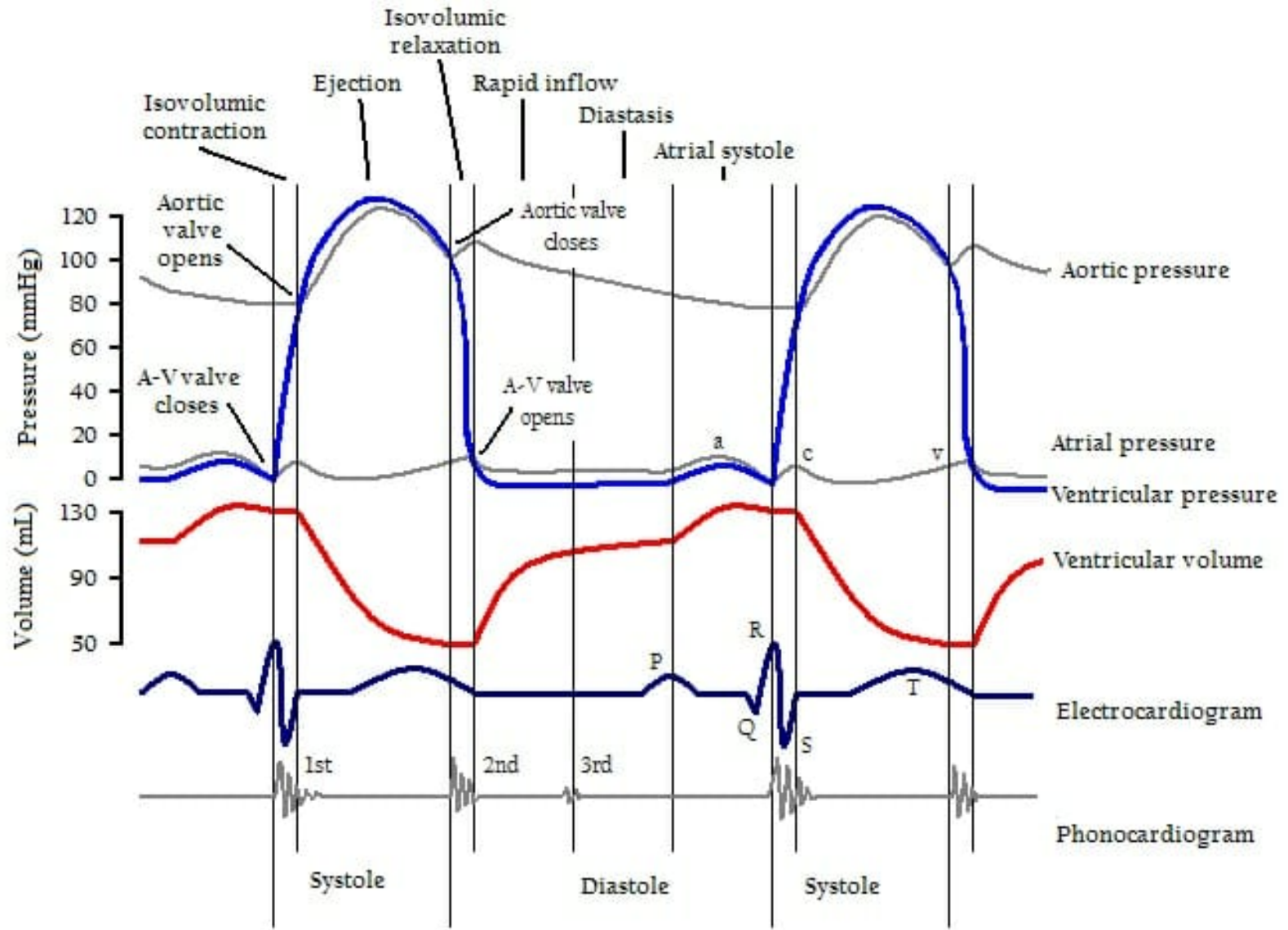
Sydämen läpät

- Eteiskammioläppä eli trikuspidaaliläppä ja **hiippaläppä** eli mitraaliläppä ovat purjeläppiä
- **Aorttaläppä** ja keuhkovaltimoläppä ovat taskuläppiä
- Läppien liike perustuu verenpaine-eroihin

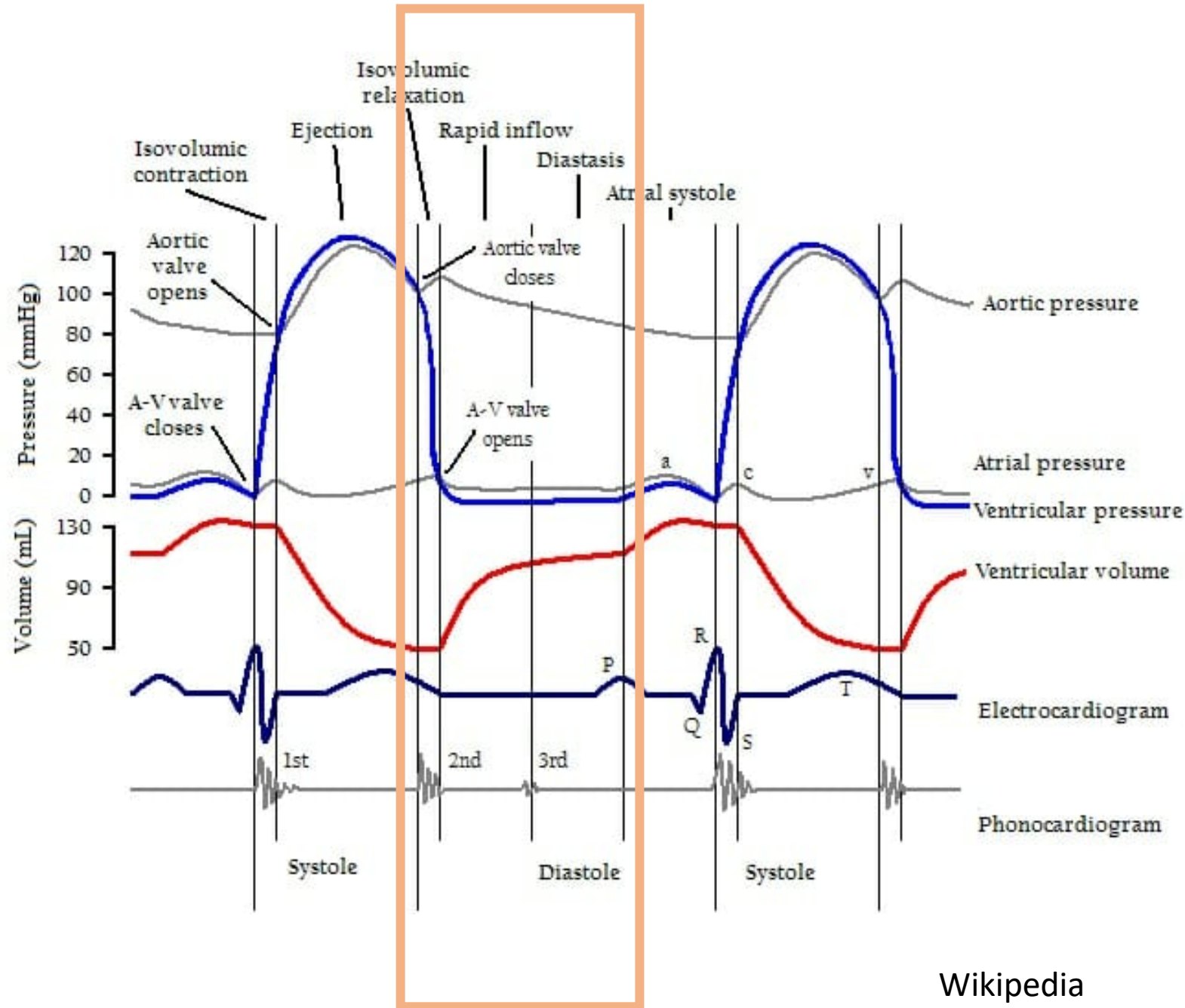
Sydämen toimintakierto

- Supistumisvaihe, systole
- Lepovaihe, diastole
- Sydänlihas väsymätön: pitkä repolarisaatioaika estää tetanisaation
- Yksi toimintakierto n. 0.8 s

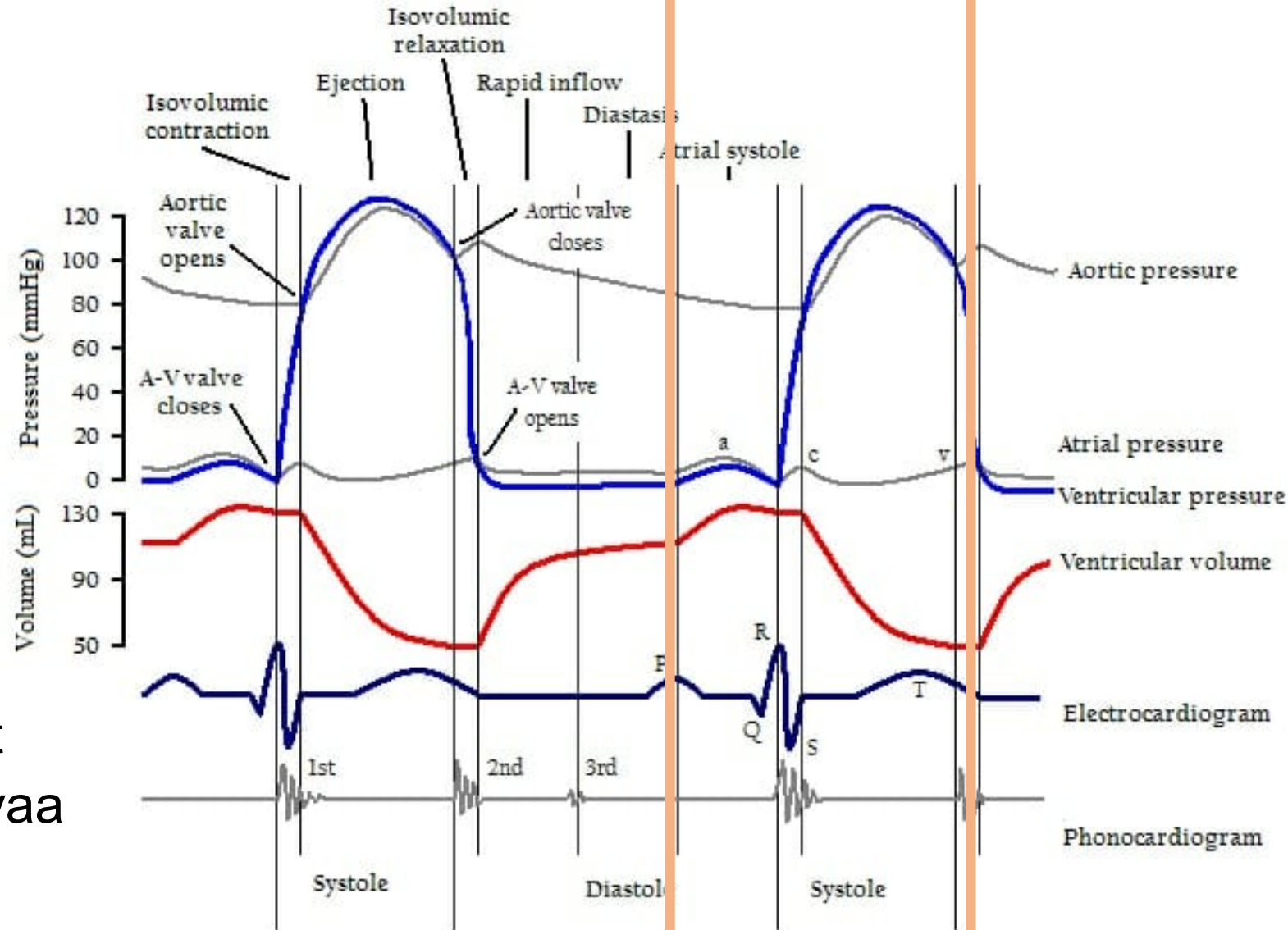
Diastole

- Eteis- ja kammiot ovat levossa
- Veri virtaa eteisiin
- Eteisten paineen nousu avaa eteiskammion läpät ja veri virtaa kammioiden

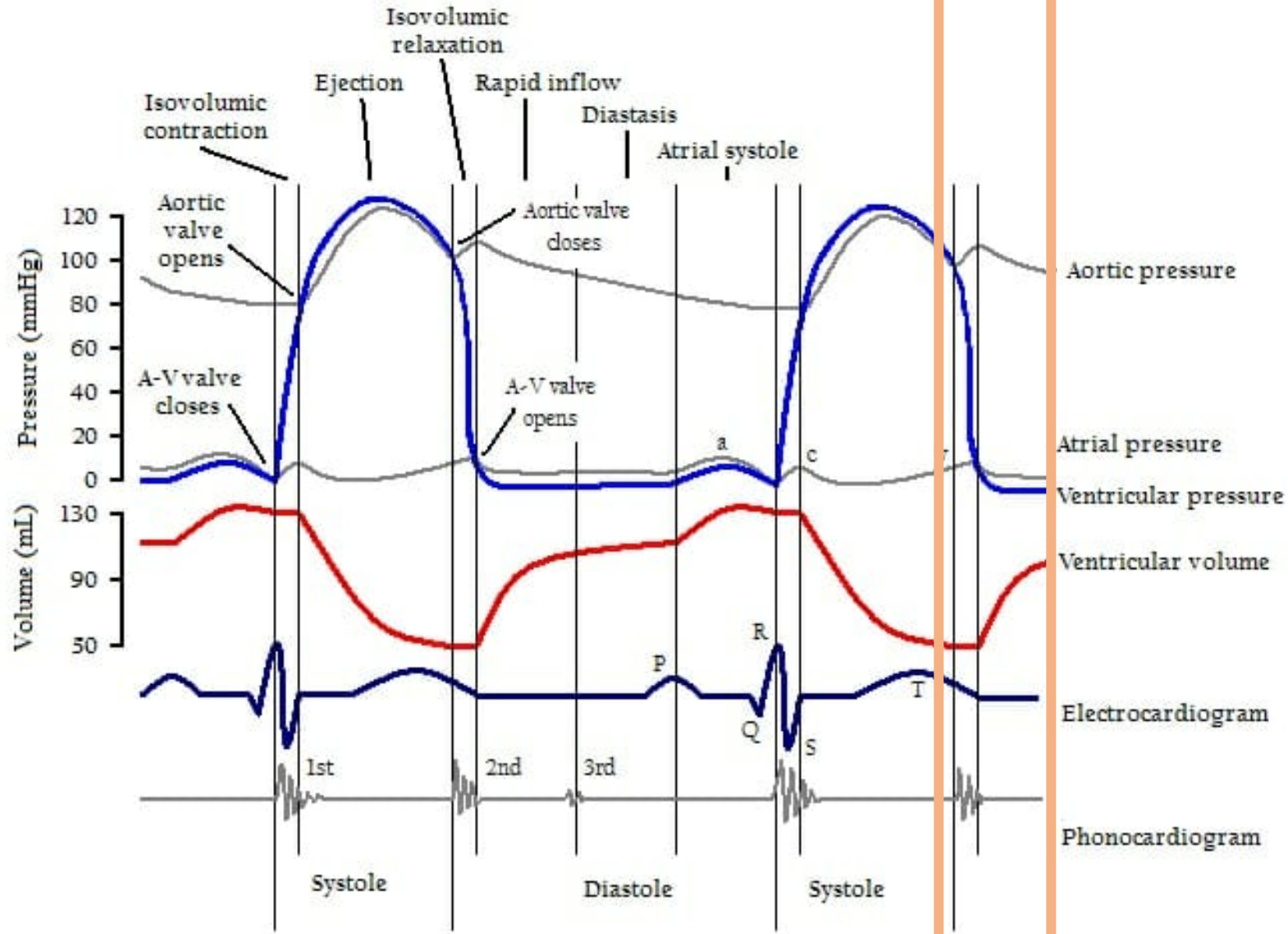
Systole

- Eteisestä supistuvat ensin (eteissystole)
- Läpät estävät verta kulke-
masta väärään suuntaan
- Eteisestä palaavat lepoon (eteisdiastole)
- Kammiot supistuvat ja
kammioiden paine nousee
- Eteiskammion läpät sulkeutuvat
- Paineen nousu kammioiden avaa
aorta- ja keuhkovaltimon läpät

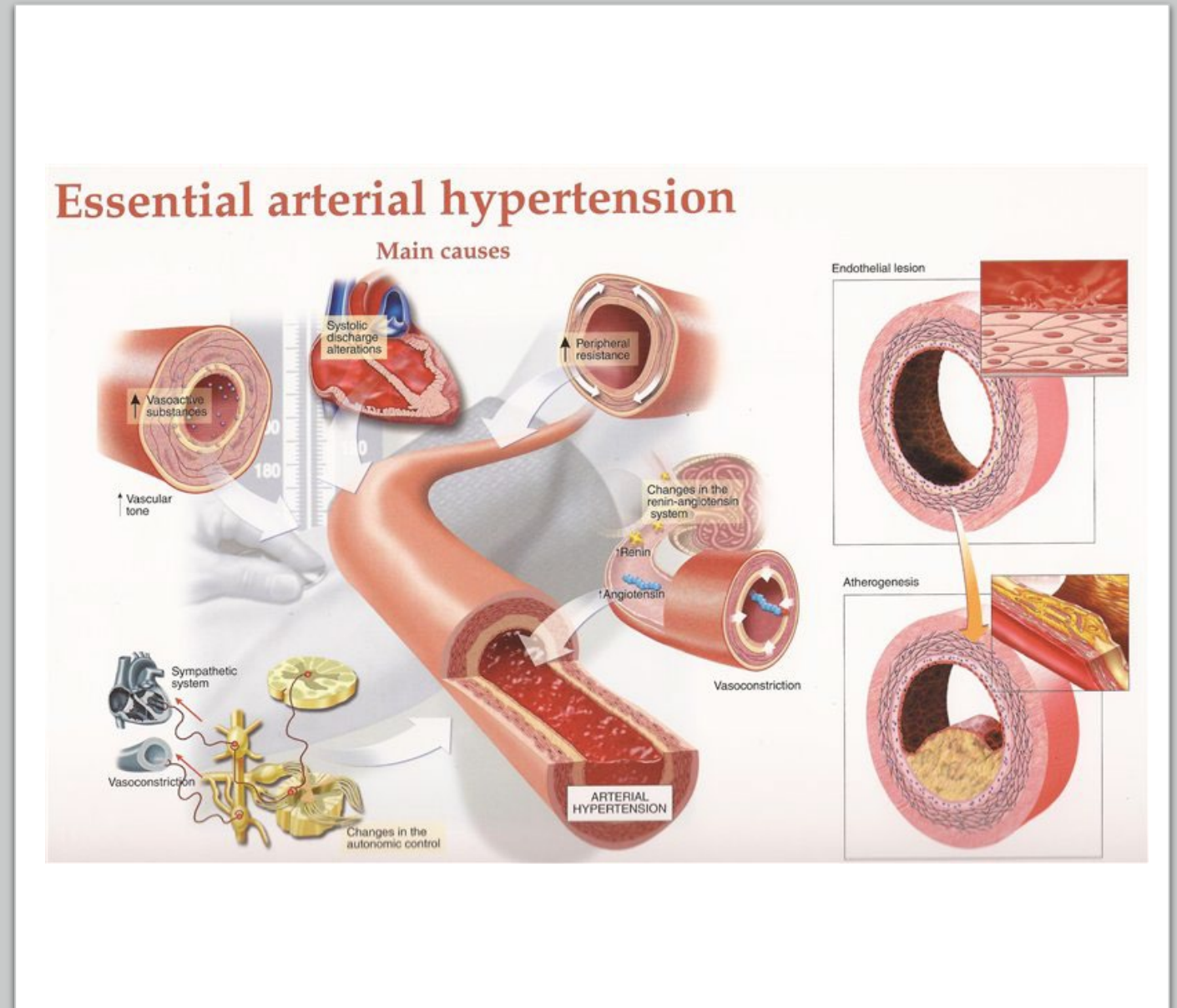
- Kammiot rentoutuvat
- Kammioiden paineenlaskun myötä kammiovaltimoläpät sulkeutuvat
- Kun kammiopaine laskee eteispainetta alhaisemmaksi, eteiskammio­läpät aukeavat

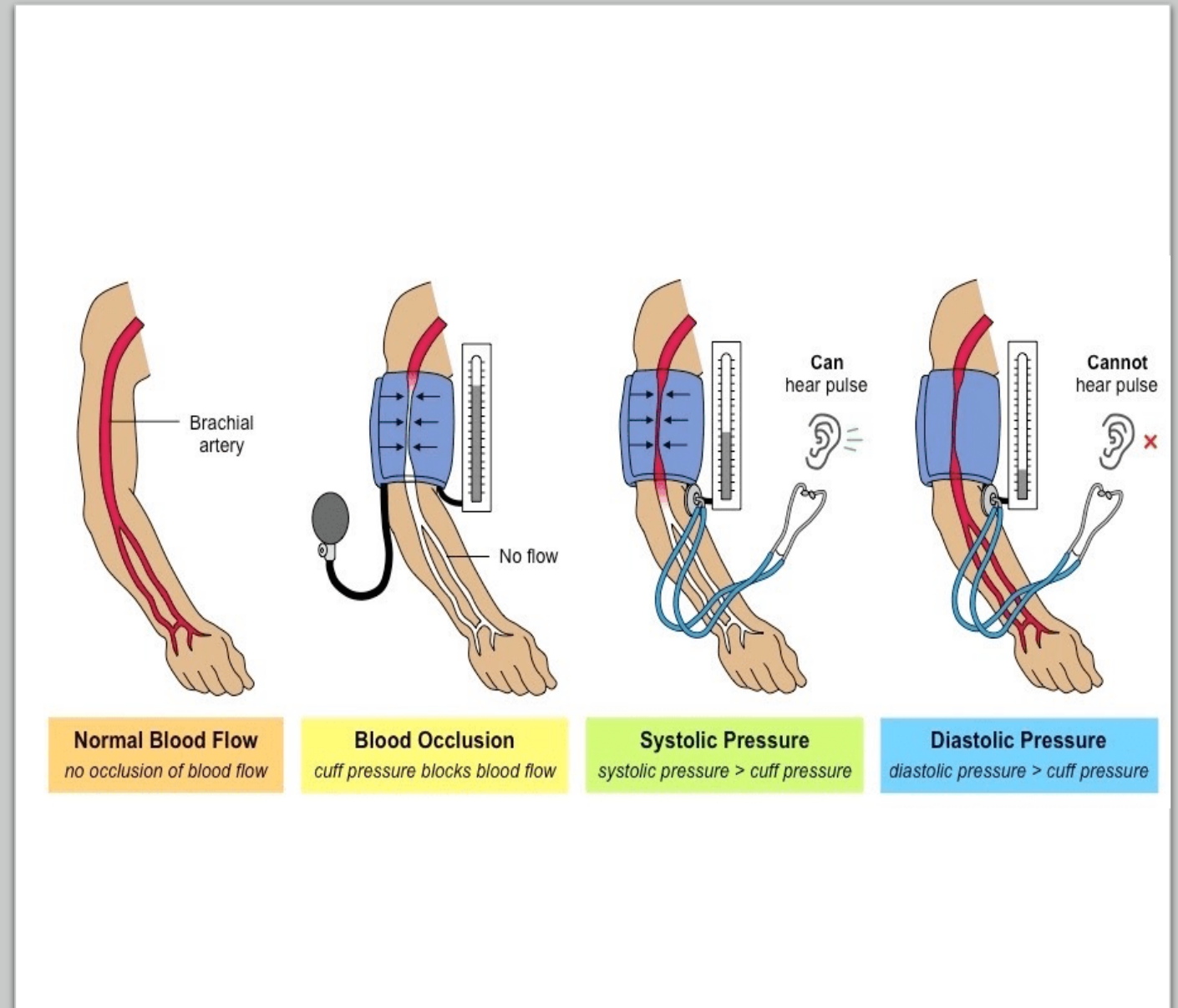
Verenpaine

- Sydänlihaksen supistuminen saa aikaan verenpaineen, jota valtimot ylläpitävät
- Verenpaine riippuu *sydämen minuuttitilavuudesta ja ääreisvastuksesta*
- Minuuttitilavuus = sydämen syke x iskutilavuus
- Iskutilavuus = vasemman kammion diastolisen ja systolisen tilavuuden erotus
- Ääreisvastukseen vaikuttavat verisuonten läpimitta ja veren viskositeetti (kitka)

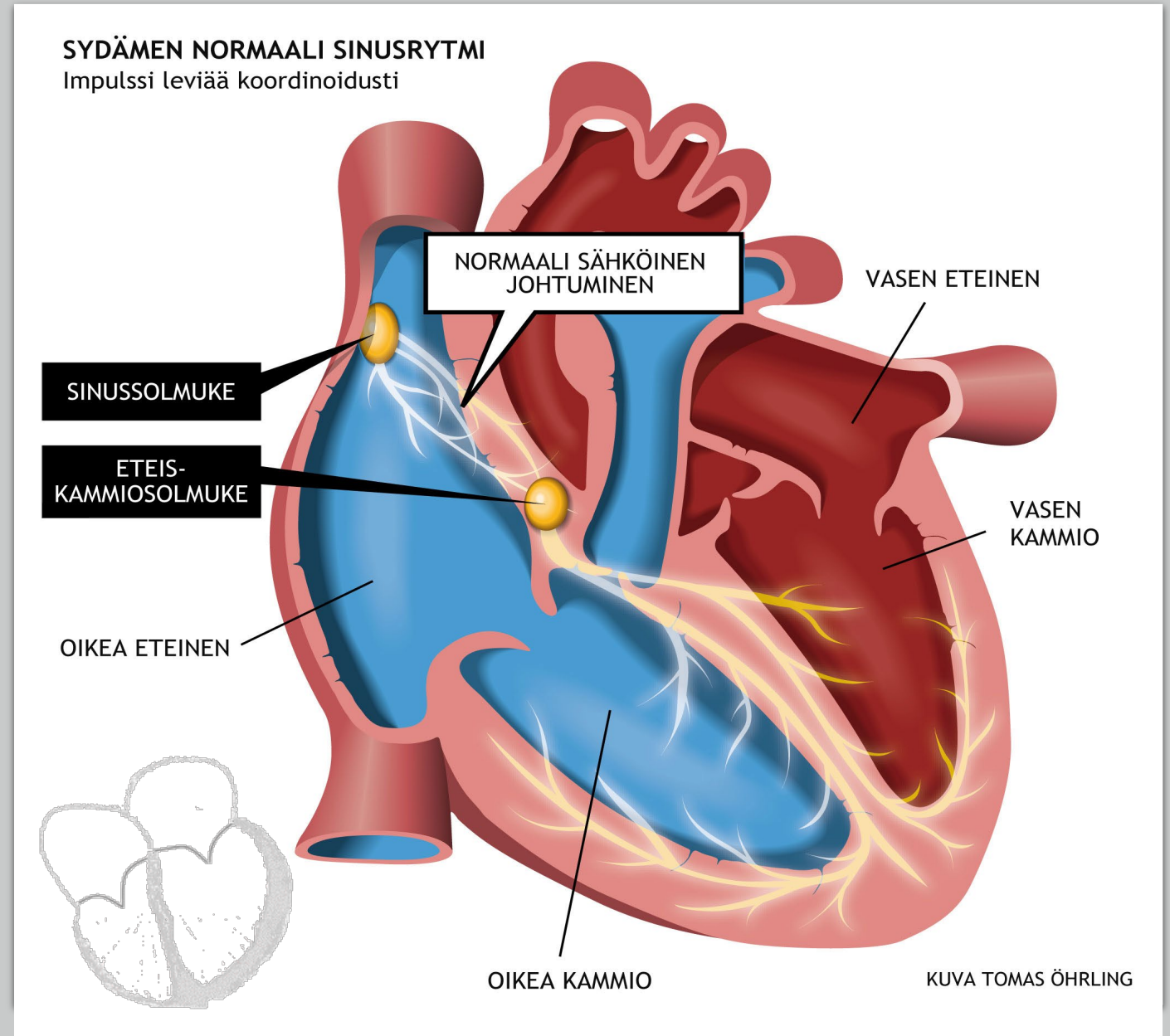
Verenpaine

- Tarkoittaa yleensä suurten valtimoiden painetta
- *Systolinen* verenpaine = Vasemman kammion supistumisen aikainen paine
- *Diastolinen* verenpaine = Pienin suurten valtimoiden verenpaine juuri ennen systolea
- Verisuonten kimmosäikeet toimivat paineentasaajina
- Pulssi = valtimopuustossa kulkeva paineaalto
- Verenpaineen mittaaminen, kts. kuva

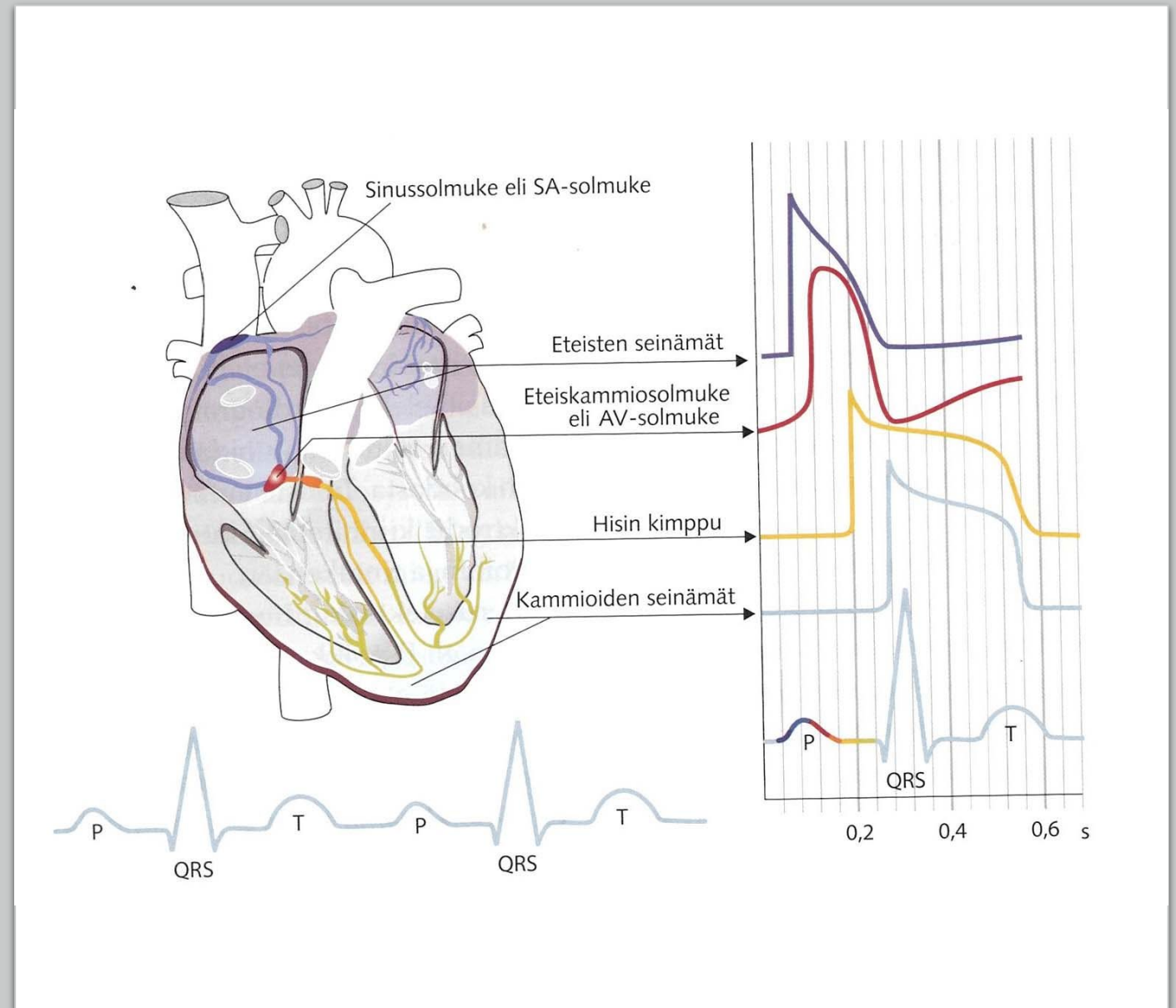
Sydämen sähköinen toiminta

- Tahdistinsolmukkeena on *sinussolmuke* oikean eteisen takaseinässä
- Kolme eteisjohtorataa, kammioon *eteis-kammiosolmukkeen* kautta
- Sydänlihassolut liittyvät toisiinsa tiiviillä soluliitoksilla → suora aktiopotentiaalin kulku solusta toiseen

- Sinussolmukkeesta aktiopotentiaali etenee eteisratoja pitkin eteisten seinämiin ja *eteiskammiosolmukkeeseen* (AV-solmuke)
- AV-solmukkeesta jatkuu *Hisin kimppu*, joka jakautuu kammioiden seinämässä kahdeksi haaraksi
- *Purkinjen säikeet* johtavat impulssin kaikkialle kammioiden seinämiin

Elektrokardiografia

- Sydämen eteisten ja kammioiden aktivoitumisesta syntyvän sähkökentän ja sen muutosten rekisteröiminen
- Eri elektrodien rekisteröidään sydämen eri osien toimintaa
- Yleensä väh. 12-kytkentäinen

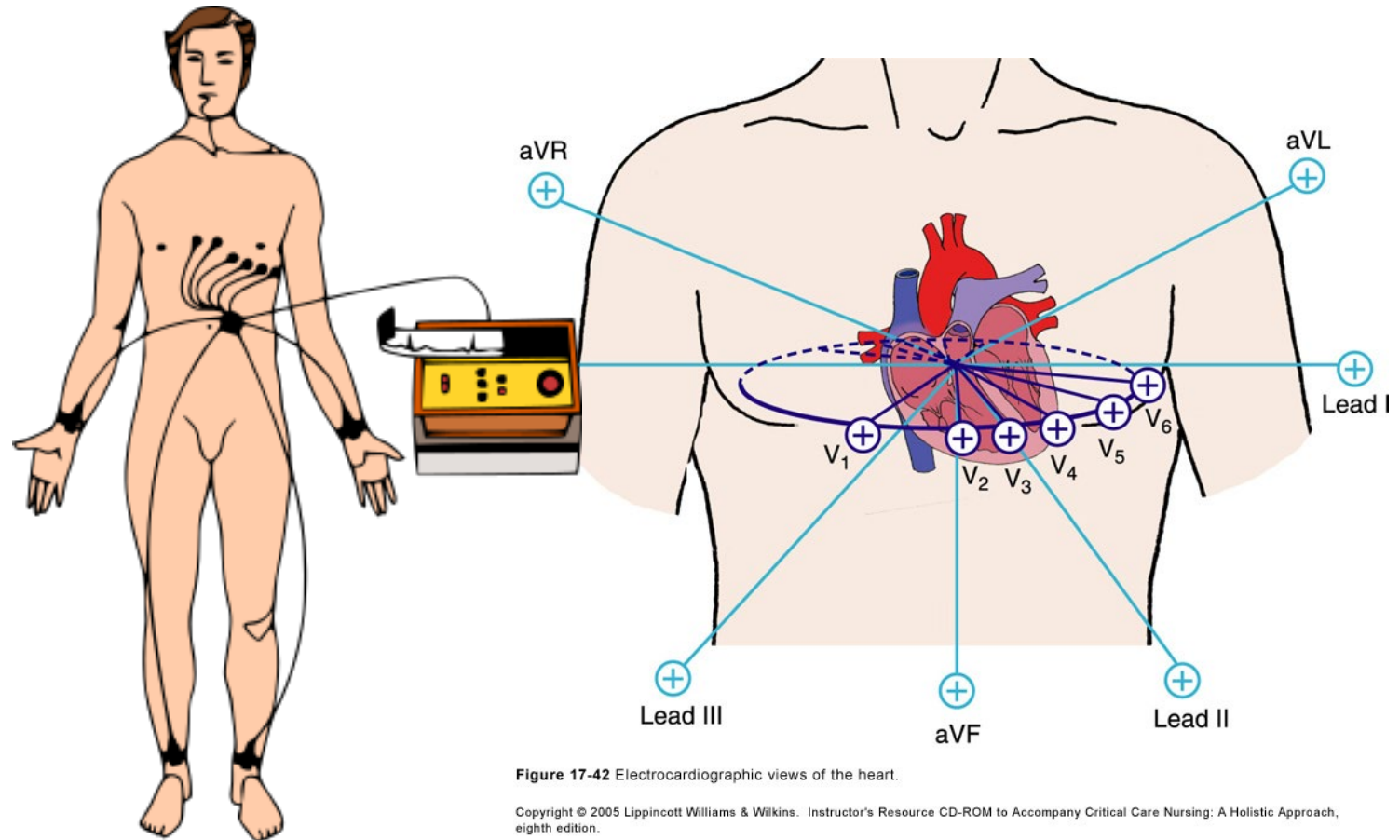
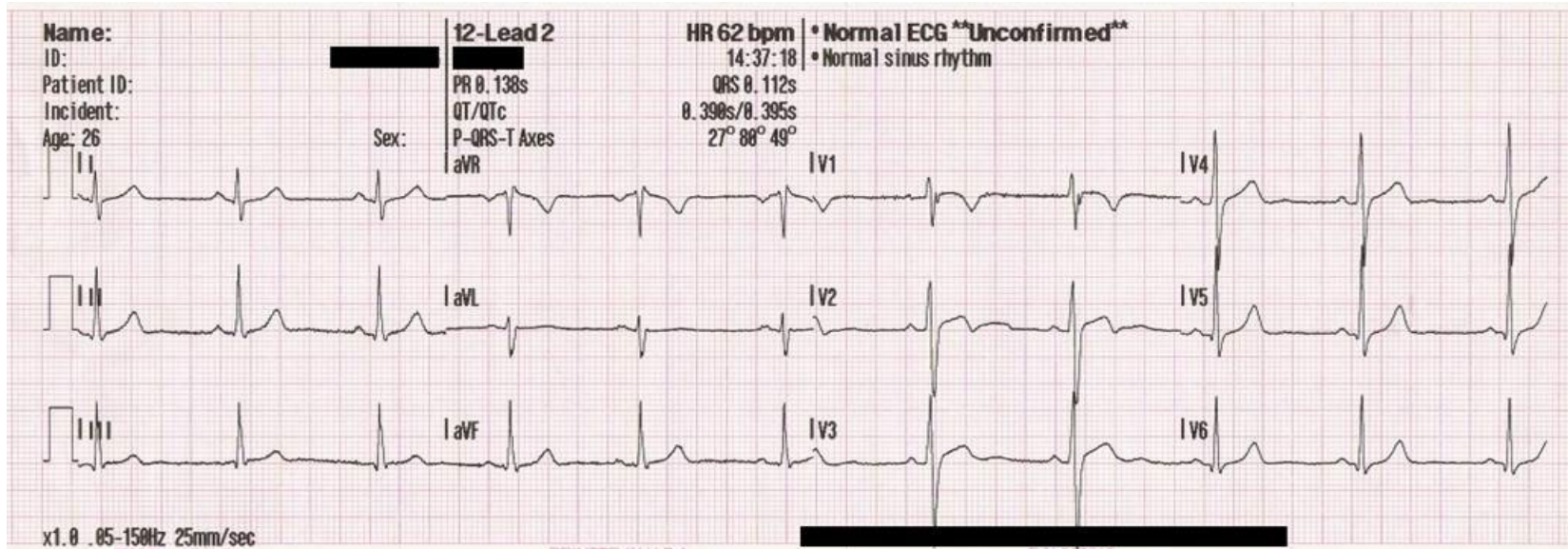
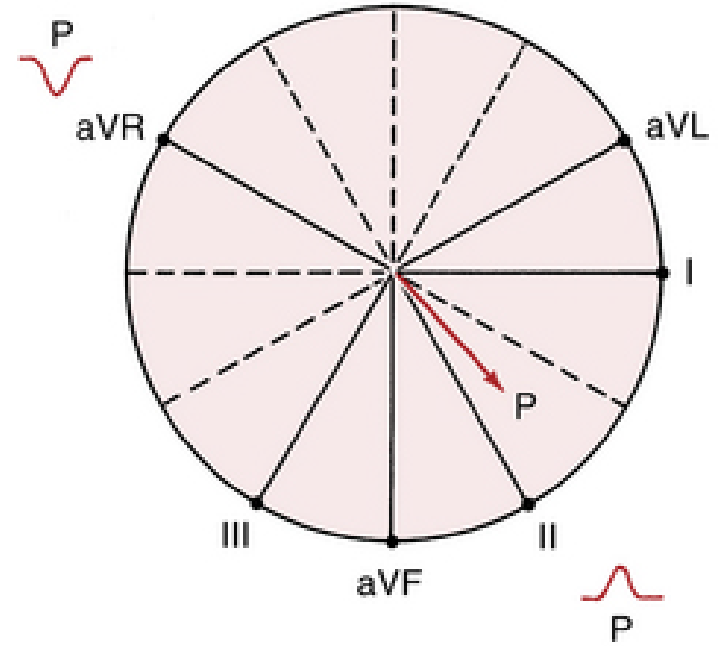
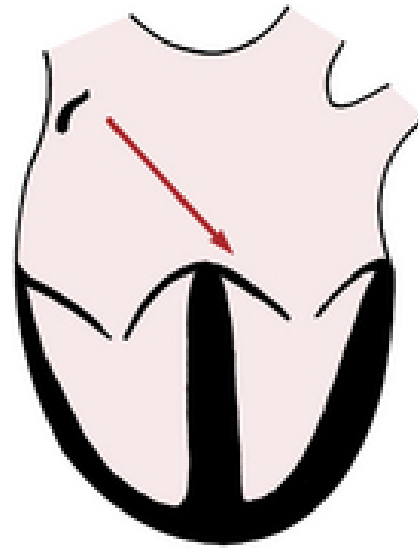
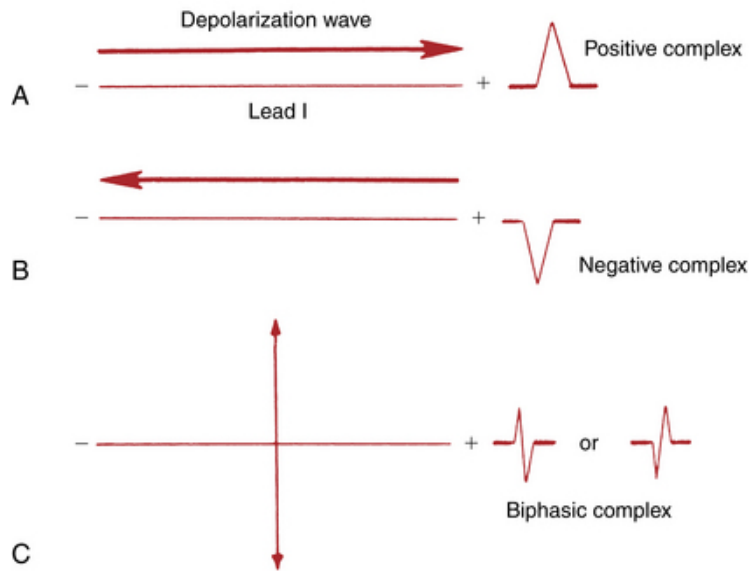

Figure 17-42 Electrocardiographic views of the heart.

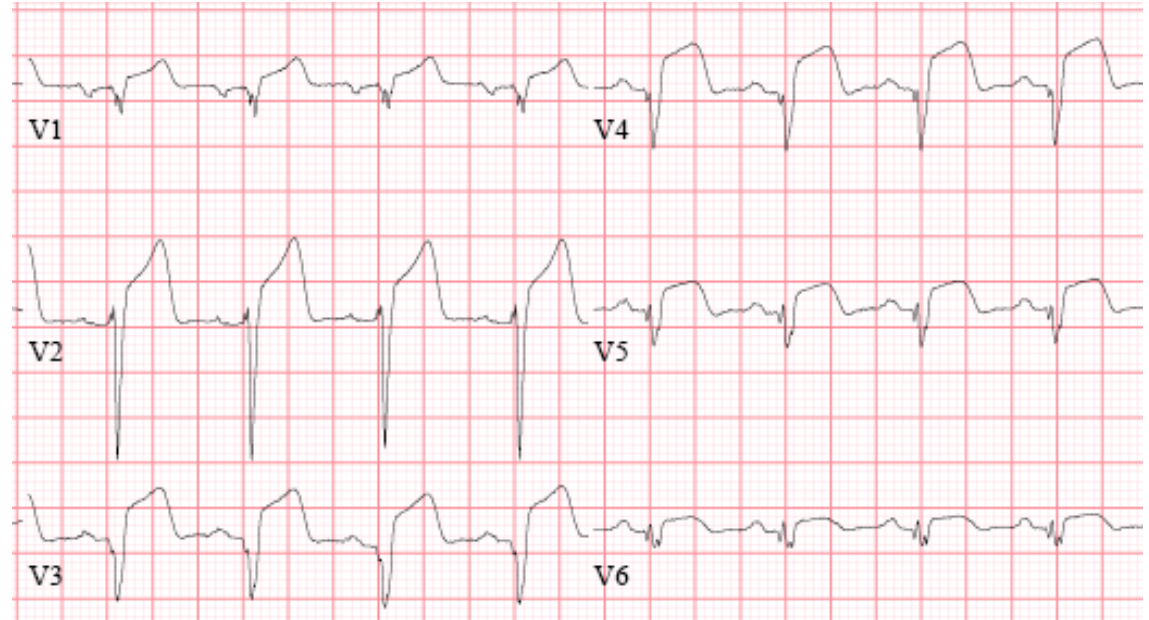
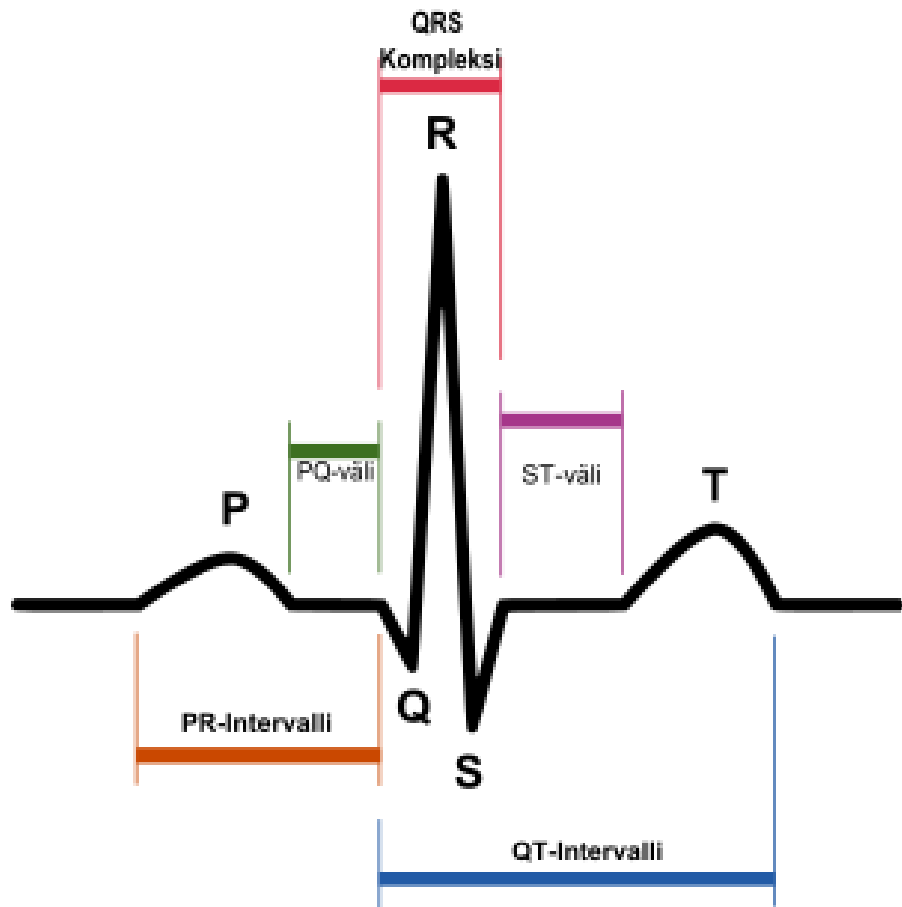
Copyright © 2005 Lippincott Williams & Wilkins. Instructor's Resource CD-ROM to Accompany Critical Care Nursing: A Holistic Approach, eighth edition.

Three Basic Laws of Electrocardiography

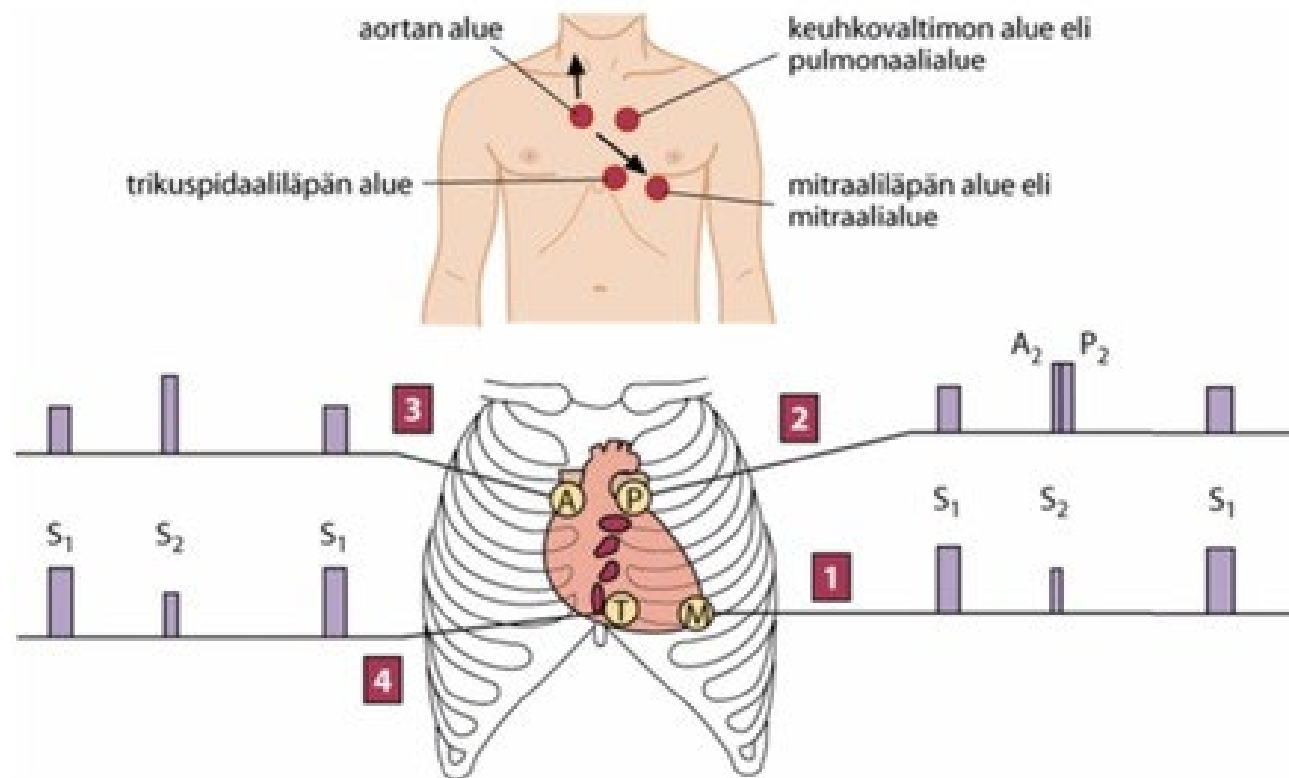
EKG välttämätön rytmi- ja johtumishäiriöiden sekä iskemian diagnostiikassa

Sydänäänet

- Sydämen läppien sulkeutuminen voidaan havaita stetoskoopilla
- 1. sydänääni: Mitraali- ja trikuspidaaliläppien sulkeutuminen
- 2. sydänääni: Aortta- ja pulmonaaliläppien sulkeutuminen

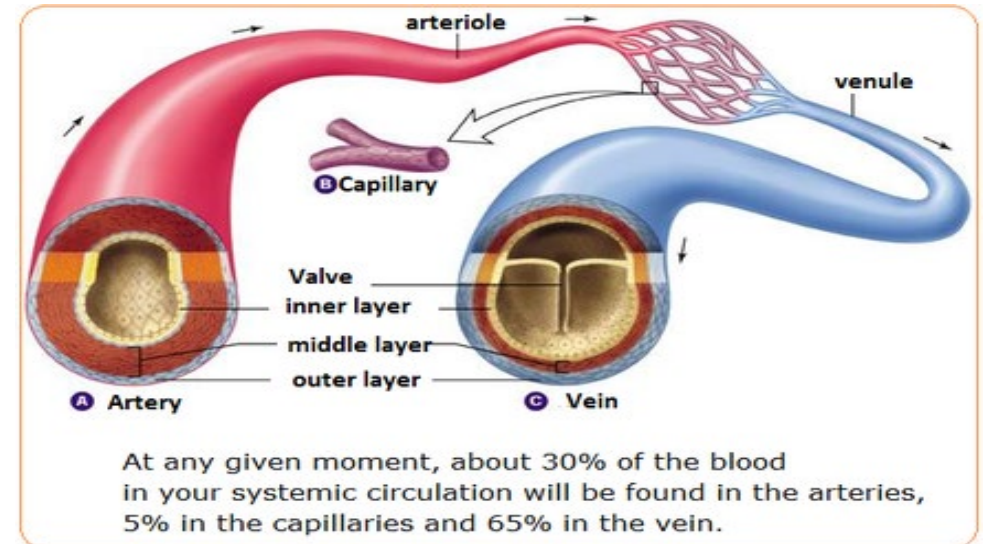
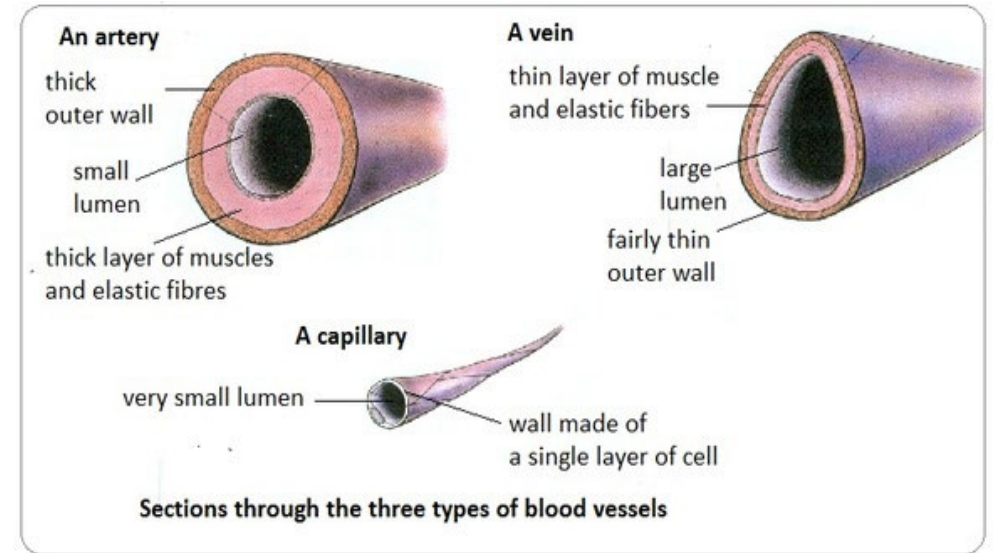
<https://www.youtube.com/watch?v=FtXNnmifbhE>

<https://quizlet.com/437729271/sydan-ja-verisuonet-status-flash-cards/>

Verisuonet

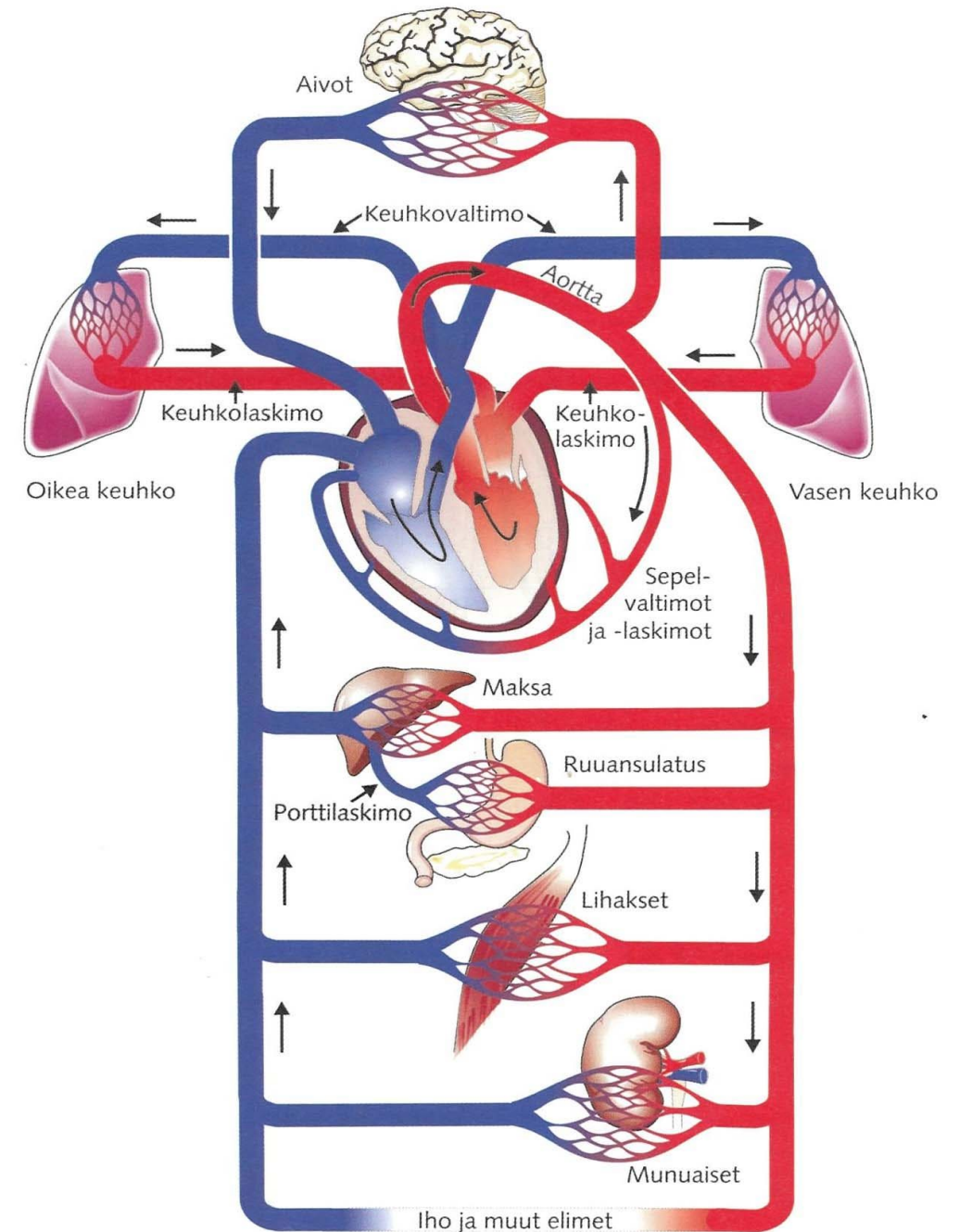
- Valtimot (arteria), laskimot (vena) ja hiussuonet (capillare)
- Pienissä hiussuonissa vain yksi epiteelisolukerros (endoteeli)
- Suurissa valtimoissa paksu lihaskerros, jossa elastisia säikeitä
- Laskimopaluuta auttavat sydämen pumppaustoiminta (imu), laskimoiden taskuläpät, luustolihakset (luustolihas-pumppu)

Eri elinten verentarve vaihtelee

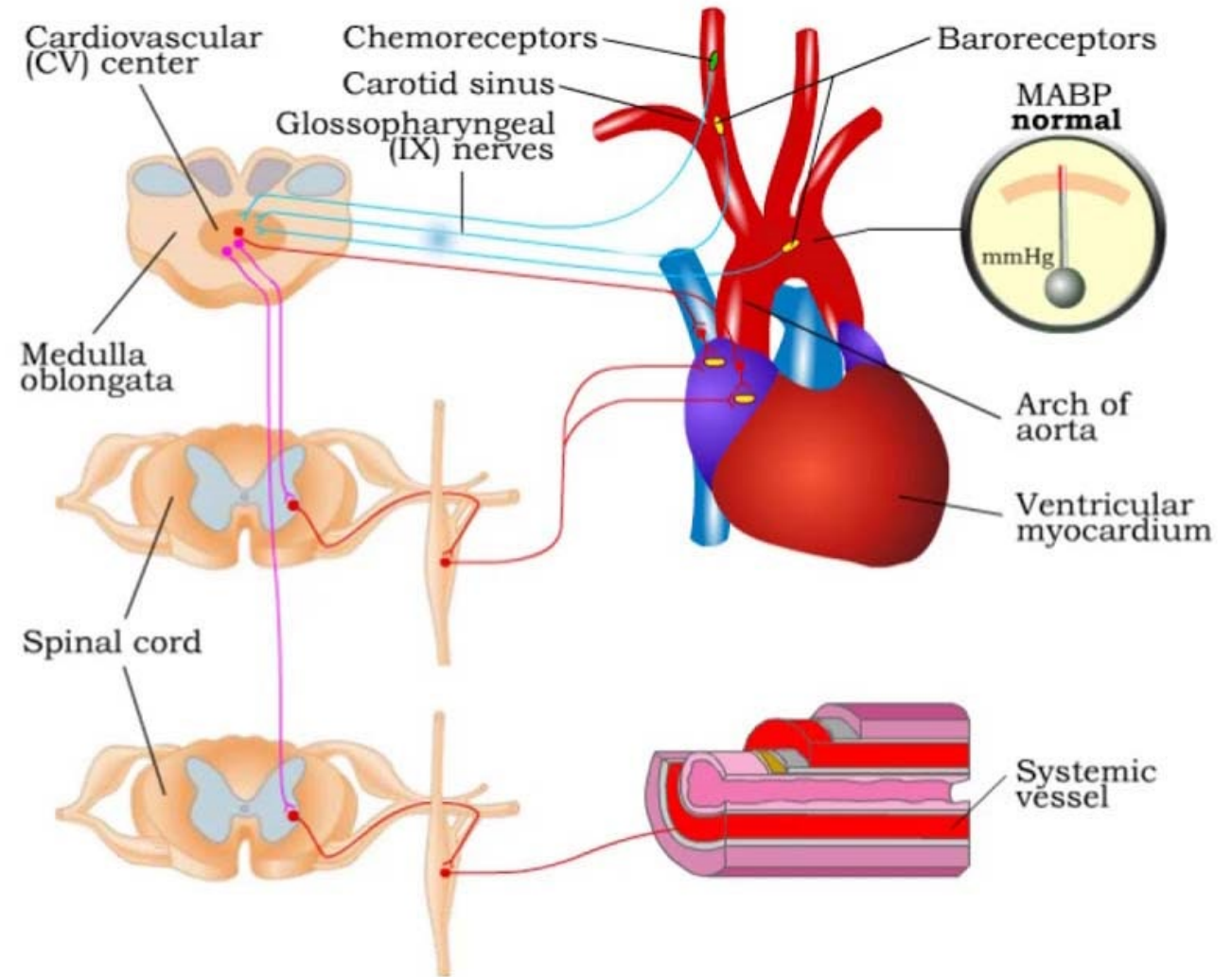
- Lepotilassa aivot 15-20%, sepelvaltimot 4%, munuaiset 20%, maksa 25%, lihakset 20%
- Lihastyön aikana lihasten osuus nousee ad 80-90% ja sisäelinten verenkierto vähenee
- Aortta on elimistön suurin valtimo

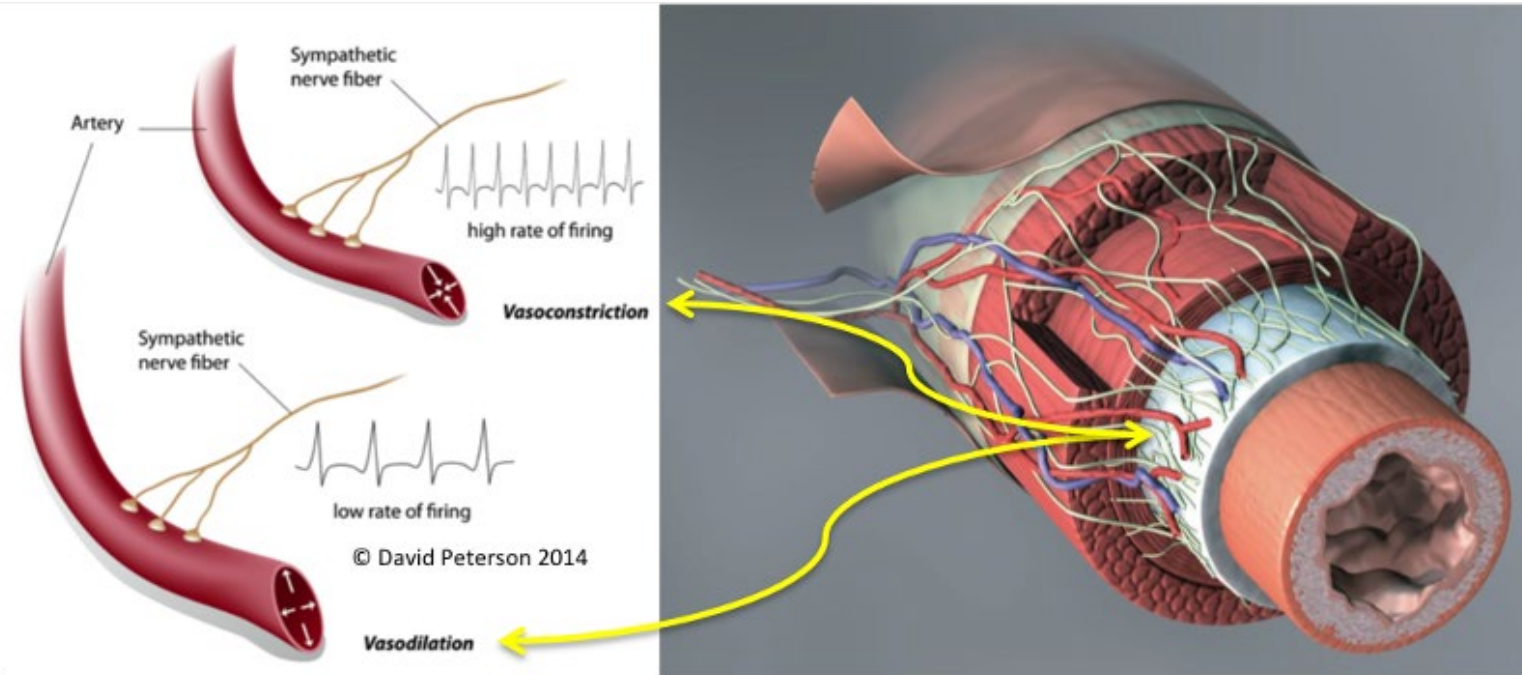
Verenkierron säätely

- Paikallinen eli itsesäättely (autoregulaatio): verisuonten supistuminen/laajeneminen CO_2 ja O_2 -pitoisuuden, venytyksen, happamuuden tai lämpötilan perusteella
- Neuraalinen säätely aivorungon *vasomotorisessa keskuksessa*
  - Vastaanottaa sekä neuraalisia että humoraalisia viestejä
  - Toimintakäskyt autonomisen hermoston välityksellä

- Humoraaliset säätelytekijät vaikuttavat sekä paikallisesti että vasomotorisen keskuksen välityksellä (kemoreseptorit)
  - CO_2 ja O_2 -pitoisuus, munuaisten reniini, lisämunuaisten adrenaliini ja noradrenaliini

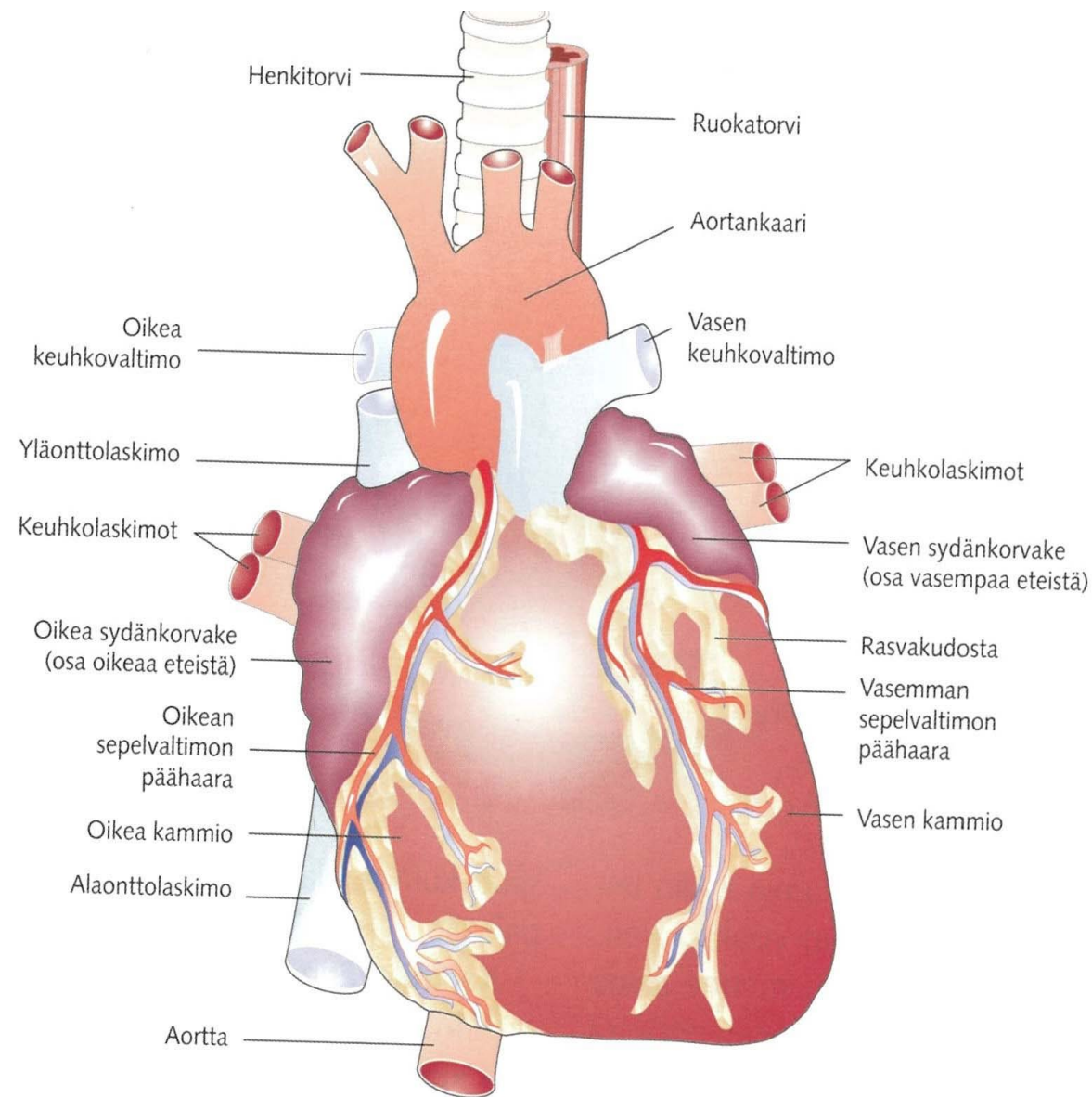
Autonomic Vasomotor Control of Blood Supply

Vasoconstriction by 16% will reduce blood flow by half. Vasodilation by 19% will double the blood flow

Sepelvaltimot

- Sydämen paino 0.5% elimistön painosta, verenkierto 4-5%, hapenkulutus 10%
- Sydämen verenkierrosta huolehtivat aortan tyvestä alkavat sepelvaltimot
- Sydämen supistumisesta aiheutuva paineen nousu haittaa veren virtausta erityisesti vas. kammiossa → eniten infarkteja

Miksi sydäninfarktissa EKG-käyrä muuttuu?

ST Segment Elevation - Transmural Ischemia

